

MARE CZECH

Nakladatelství Mare-Czech představuje titul:

K.u.K. Kriegsmarine
Bitevní lodě Jeho Veličenstva
Jan Kolář

počet stran 186

vazba pevná

fotografií a ilustrací včetně barevných 301

běžná cena 499 Kč, naše cena 450 Kč,

cena K“M“K 400 Kč

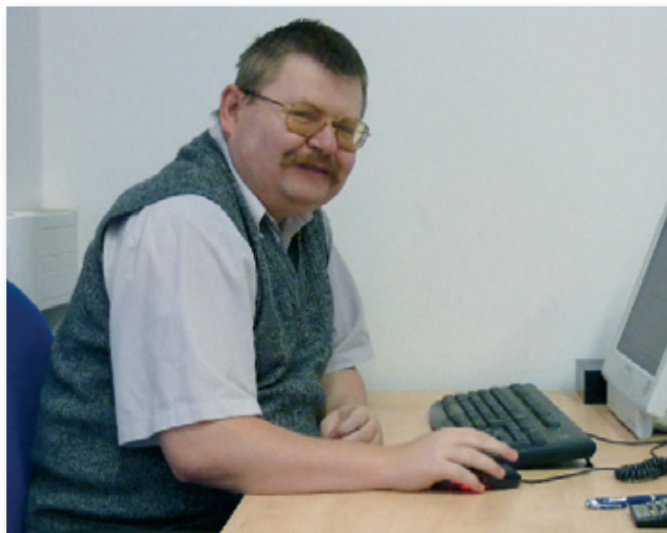
ISBN 978-80-86930-69-5

Druhé vydání prvního dílu pětidílného projektu „K.u.K. Kriegsmarine“. Tento svazek je věnovaný bitevním lodím Rakouska-Uherska. V úvodu je velmi stručně popsán zrod celého námořnictva podunajské monarchie a jeho osudy za Velké války. Hlavní místo je věnováno fotografiím a pohlednicím zobrazujícím 17 kapitálních jednotek a život na jejich palubách. Oproti prvnímu vydání (vlastním nákladem Knihovnicka. cz, 2011) je obrazová část knihy výrazně rozšířena.

Už od raného dětství mě fascinovaly obrázky lodí, a to jak plachetnic, tak i daleko modernějších bitevních lodí přelomu devatenáctého a dvacátého století. Vždy to však byl vztah řekněme „platonický“. Rád jsem si o lodích přečetl dobrou knihu, ale to bylo vše, tím můj zájem končil. A to především proto, že mě v rámci vojenské historie vždy nejvíce zajímaly osudy Čechů a Slováků. A jak všichni víme, my bohužel žádné moře nemáme. Snad i proto mě dlouhou dobu nejvíce zajímaly osudy našich letců. Vždyť ne nadarmo se za první republiky razilo heslo „Vzduch je naše moře“. A pak jsem dostal do ruky knihy pana Nováka a pana Jelínka. Přiznám se, že jsem je poprvé přečetl, jak se říká, jedním dechem. Sice jsem už dříve cosi zaslechl o rakousko-uherském námořnictvu především ve spojitosti se vzpourou v Boce Kotorské, ale nikdy mě vůbec nenapadlo, jak vysoký byl podíl našich námořníků v c. a k. maríně. A nejen to. Naprosto konsternován jsem byl tím, že mezi Čechy bylo i několik velitelů ponorek. To mi přijde u národa ryze suchozemského jako opravdová rarita. Od té chvíle jsem se začal pít po všech možných informacích o námořnictvu starého mocnářství. Přitom jsem objevil i staré pohlednice s vyobrazením lodí a ty mě doslova uchvátily. Z těch obrázků a fotografií, mnohdy starších více než sto let, na mne pokaždé, když je vezmu do rukou, dýchá atmosféra té doby. Doby, kdy svět vykročil s velkou nadějí do nového století, aniž by tušil, že se žene do pekla Velké války. Doby, kdy mohutné pancéřníky byly pány oceánů. Doby, kdy se svět zdál být ještě normální.

Vím, že posláním válečné lodi je ničit protivníka a působit zmar. Ale přesto se nemohu ubránit obdivu, když si prohlížím ladné linie například řadové lodi typu HABSBURG. Jako by byl přímo ztělesněním přechodu od starých kasematových a barbetových pancéřových lodí k moderním dreadnoughtům. Po-

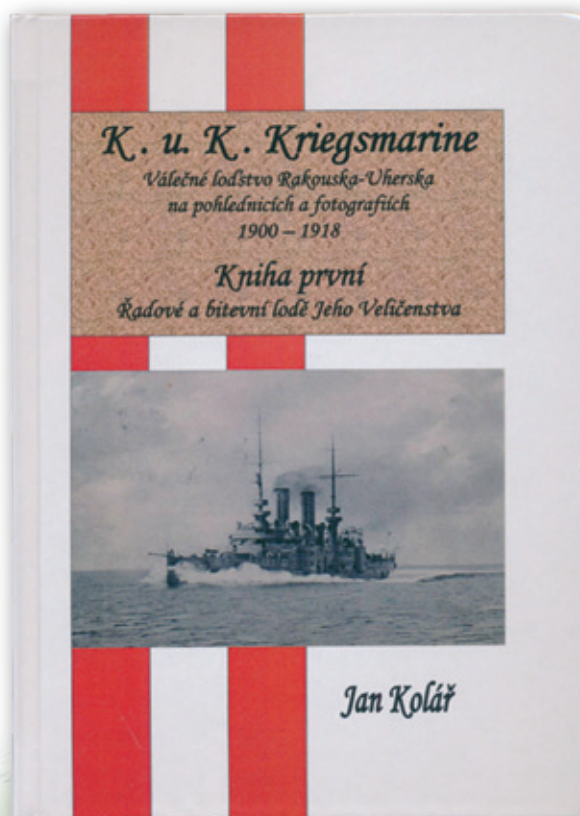
stupně s tím, jak narůstala má sbírka pohlednic a fotografií, klíčila ve mně i touha se o tyto krásné připomínky starých časů podělit. Od toho už byl jen krůček k přípravě této knihy. Tento první díl jsem před několika lety vydal vlastním nákladem v jednom nízkonákladovém nakladatelství. Tehdy jsem bohužel výrazně podcenil jazykovou stránku a také na grafické stránce bylo znát mé amatérské zpracování. Druhý díl věnovaný křižníkům jsem vydal u pana Přikryla v nakladatelství Mare-Czech. Už když jsem měl poprvé v ruce druhý díl o křižnících, tak mne napadla myšlenka vydat první díl ještě jednou právě u tohoto nakladatele. K mému rozhodnutí pak přispělo i to, že se mi podařilo postupně získat řadu dalších zajímavých fotografií kapitálních jednotek podunajské monarchie.

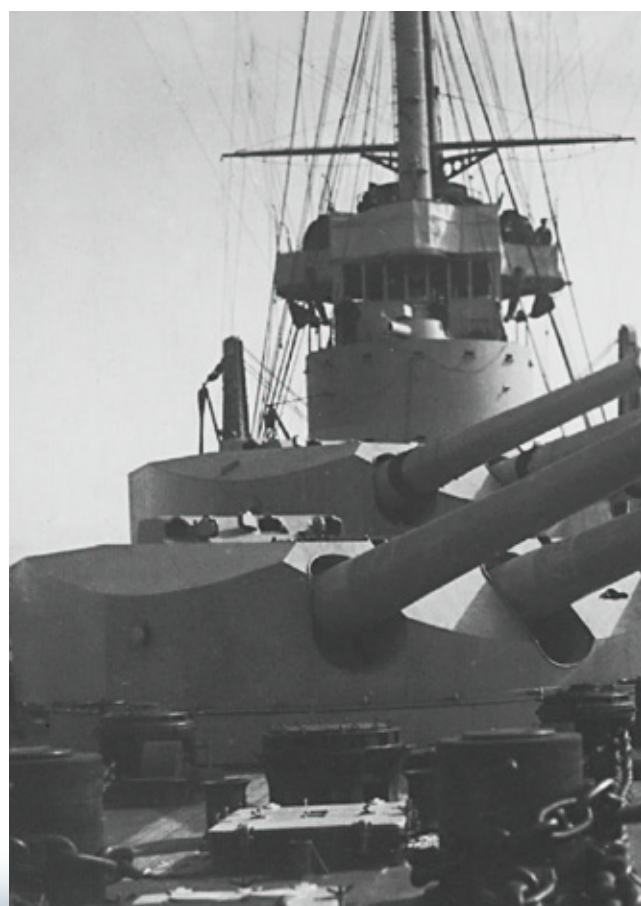
U každé lodi jsem se rozhodl uvést jen stručné údaje včetně krátkého popisu její kariéry. Všem, kdo by se chtěli o zobrazených lodích dočíst podrobnější informace, doporučuji skvělou souhrnnou publikaci pana Jelínka „Rivalové na Jadranu“. Stejně tak bych si dovolil případně zájemce o historii námořnictva Rakousko-Uherska odkázat na neméně skvělé publikace od pana Nováka a pana Hrbka, které uvádím v pramenech. Sebelepší a sebedokonalejší loď by samozřejmě byla jen mrtvým předmětem, pokud by ji neoživovala svou přítomností posádka. Proto nedílnou součástí této knihy tvoří připojené fotografie a pohlednice zobrazující námořníky. Můžeme si je prohlédnout jak na portrétních fotografiích, tak ve chvílích jejich služby. Může nás naplňovat hrdostí, že řada z nich byla původem z Čech a že ač původem suchozemci, naprostá většina z nich patřila mezi zkušené mořské vlky.

A nyní se milý čtenáři nech opět přenést do doby,
kdy mořím vládla pára...

Jan Kolář

první vydání prvního dílu a druhý díl z projektu Jana Koláře „K.u.K. Kriegsmarine“

Obsah

Úvodní slovo	7
Námornictvo Rakouska-Uherska	11
Lodě pobřežní obrany	21
Typ TEGETTHOFF/MARS	21
Typ MONARCH	25
Radové a bitevní lodě	49
Typ HABSBURG	49
Typ ERZHERZOG KARL	73
Typ RADETSKY	99
Typ TEGETTHOFF	131
Hlavní prameny	183
Publikační záměr	184

~ 5 ~

ko-uherských námořních důstojníků, tak hrdinství, vysoká morálka a výborný výcvik řadových námořníků.

V roce 1916 nadále probíhaly boje menších hladinových jednotek především při doprovodu lodí v oblasti albánského pobřeží. Dohodové mocnosti se také stále více snažily komplikovat výpady německých a rakouských ponorek z Jaderského moře do Středomoří. Proto se snažily stále více chránit Otrantskou úžinu, kde postupně nasazovaly stále větší množství rybářských parníků s protiponorkovými sítěmi.

Na počátku roku 1917 utrpělo rakousko-uherské námořnictvo ztrátu, která dle mého názoru výrazně ovlivnila jeho další vývoj. Admirál Anton Haus odjel na poradu o neomezené ponorkové válce do Německa. Při zpáteční cestě nastyl v nevytopeném vagóně a v krátké době podlehł zápalu plic na své vialkové lodi S.M.S. VIRIBUS UNITIS. Zemřel tak admirál, který byl nejen velmi kvalitním velitelem, ale především se těšil velké oblibě a důvěře u řadových námořníků. Dnes už není možné říci, zda by se mu svou autoritou podařilo zabránit postupnému úpadku a rozkladu námořnictva monarchie, ke kterému začínalo docházet.

Gostový admirál Anton Haus je spouštěn z výškové lodi S.M.S. VIRIBUS UNITIS

~ 16 ~

Lodě pobřežní obrany

Typ TEGETTHOFF/MARS

S.M.S. MARS (TEGETTHOFF)

Postavena: Stabilimento Tecnico Triestino – San Rocco
Zahájení stavby: 1. března 1876
Vstoupila do služby: říjen 1881
Hlavní výzbroj: 6 x 26 cm/18 Krupp, 6 x 9 cm/24 Uchatius, 2 x člunové 7 cm/15 Uchatius, 4 x 47 mm/44 revolverové, 5 x 47 mm revolverové, 2 x 25,4 mm mikralleusa Nordenfeli, 2T x 450 mm
Rychlost: 14,37 uzle
Výtlak: 7 950 t
Posádka: 526 mužů

~ 21 ~

Saletí prázdné na MONARCHU (1915)

~ 33 ~

Vážková na pancéřovém
typu "MONARCH"
(o největší pravděpodobnosti
S.M.S. "WITEN"
na německé přehlídce
v anglickém Plymouthu)

Ná dočasně poslední
fotografie je zaneprázdně
"WITEN" a podle
z konce 19. století.
Teď dočasně připadá úst
na přehlídce v anglickém
Plymouthu

~ 40 ~

Autorom nmeča ilustraci rakousko-uherských lodí na dočasných pevnostních
typu Alice Kyrcher. Zde je jiná zobrazení i rakouské lodí typu HABSBURG

~ 54 ~

ni války byla loď předána Velké Británii, která ale o tyto lodě neměla
zájem, a tak je přenechala Itálii na sešrotování.

~ 63 ~

S.M.S. RADEZKY

Postavena: Stabilimento Tecnico Triestino-San Marco
Zahájení stavby: 26. listopadu 1907
Vstoupila do služby: 15. ledna 1911
Hlavní výzbroj: 4 x 50,5 cm/45 Škoda, 8 x 24 cm/45 Škoda,
 20 x 10 cm/50 Škoda, 2 x 7 cm/18 čunová,
 1 x 47 mm/44 čunová, 2 x 8 mm kulomet,
 3T x 450 mm, 20 min
Rychlost: 20,16 uzle
Výtlak: 15 046 t
Posádka: 50+846 mužů

RADEZKY se mimo tradiční plavby po Středomoří zúčastnil přehlídky ve Spitheadu před Portsmouthem u příležitosti korunovace krále Jiřího V. V období balkánské války vyplul v listopadu roku 1912 do Smyrny, načež se 5. prosince vrátil zpátky do Puly. Stejně tak se v roce 1913 účastnil námořní demonstrace síly u pobřeží Cer-

Bátovní loď Radezky je klasickou spouštěcí na vodu

~< 107 ~>

Nabídání dělostřeleckých nábojů na S.M.S. Radezky

~< 118 ~>

Dva zázemí na pobřeží loď ZRNY. Na horním zázemí je pohled na vlnu. Na dolním zázemí probíhá nabídková ulič. Přistáje se námořní do výhledu usměrňují, se skutečností se jedná o neomněných vyhledávání a špičkovou práci

~< 125 ~>

Typ TEGETTHOFF

S.M.S. TEGETTHOFF, S.M.S. VORJBUS UNTERSS,
 S.M.S. PRINZ EUGEN S.M.S. SZENT ISTVAN

S.M.S. VORJBUS UNTERSS

Postavena: Stabilimento Tecnico Triestino-San Marco
Zahájení stavby: 24. července 1910
Vstoupila do služby: 6. října 1912
Hlavní výzbroj: 12 x 50,5 cm/40 Škoda, 12 x 15 cm/50 Škoda,
 18 x 7 cm/50 Škoda, 2 x 47 mm/44 Škoda
 vyloďovací, 2 x 47 mm/16 čunová Škoda,
 5 x 8 mm pevný kulomet Schwarzlose,
 2 x 8 mm čunový kulomet Schwarzlose,
 4T x 555 mm, 20 min
Rychlost: 20,5 uzle
Výtlak: 21 595 t
Posádka: 51 + 1 046 mužů

~< 131 ~>

*Na následujících dvou stránkách jsou námořníci
z klásové lodi VIKTORUS UNIT75*

~< 140 >~

~< 145 >~

S.M.S. TEGETHOFF

Postavena: Stabilimento Tecnico Triestino-San Marco
Zahájení stavby: 24. září 1910
Vstoupila do služby: 14. července 1913
Hlavní výzbroj: 12 x 50,5 cm/40 Škoda, 12 x 15 cm/50 Škoda,
 18 x 7 cm/50 Škoda, 2 x 47 mm/44 Škoda
 výstřelováci, 2 x 47 mm/16 čunová Škoda,
 5 x 8 mm pevný kulomet Schwarzlose,
 2 x 8 mm čunový kulomet Schwarzlose,
 4T x 533 mm, 20 mln
Rychlost: 20,51 uzle
Výtlak: 21 585t
Posádka: 51 + 1 046 mužů

TEGETTHOFF se po přijetí do služby držel většinu doby na Jadranu. Akorát na jaře roku 1914 se zúčastnil plavby po Středomoří. Za války se příliš nezapojoval a mimo akcí proti italskému pobřeží se do dalšího podstatnějšího bojového střetu nedostal. V listopadu

~< 147 >~

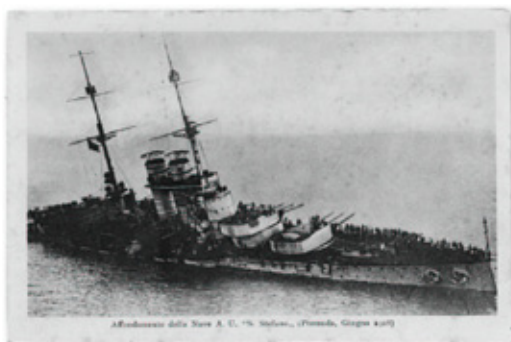

Spuštění na vodu S.M.S. TEGETHOFF o pokání Alexandra Krchera

Celkový pohled na S.M.S. TEGETHOFF na dobové pohlednici

~< 149 >~

Polaské pohlednice zachycující potápění se SZENT ISTVÁN

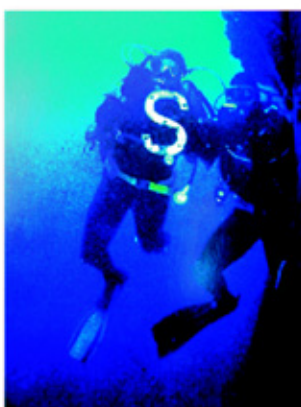
~< 180 >~

Posádka SZENT ISTVÁNU

~< 177 >~

*Vlevo dole:
S.M.S. SZENT ISTVÁN
se potápí po zásahu
torpédou 10. června 1918
– na snímku přírodně čas
4:15.
Originální snímek ze staré
normální námořnické je
bohužel trochu znečištěn
atmosférou prachu prázdné
z kamery vyvolávání*

*Chovaní potápěči u trupu
SZENT ISTVÁNU
vyprášení z nánosů
plázně, která byla umístěna
na trupu dreadsoughtu*

~< 181 >~

K.u.K. Kriegsmarine

Vlázeňé loďstvo Rakousko-Uherska na peřlodních a fotografických 1900–1918

Knížka první Bítevní loď Jeho Veličenstva

Jan Kolář

Obálka Jan Kolář a Marek Příkrýl.
Jazyková redakce Anna Farianová.
Grafická úprava a technická redakce Marek Příkrýl.
Sazba a litografie Mare-Czech.

Vydal Jan Kolář

v nakladatelství Marek Příkrýl – Mare-Czech,
Křivenická 426/42, Praha 8–Čimice,
e-mail: nakladatelství@mare-czech.cz,
internet: www.mare-czech.cz,

číslo publikace 76,
v edici VLNA AUTORŮ svazek 15.

Vydání 2., v nakladatelství Mare-czech 1., Praha 2015.

ISBN: 978-80-86930-69-5

Tisk a vazba powerprint, s. r. o.

Reprodukování nebo kopírování i části tohoto díla
v podobě mechanické, elektronické nebo šíření jakýmkoliv jiným informačním
systémem bez předchozího souhlasu držitelů autorských práv
odpovídá služnosti, dobrému mravům i zákonu.